

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Octava causa. Octava legitur desertio pontificalis. Quinque quæstiones
octave causæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

sivit, seque latenter deponi voluit. Nunquid a Paulum mortem dicimus timuisse, quam se ipse pro amore Iesu testatur appetere? Sed cum in eodem loco minorem sibi fructum adesse conficeret, ad gravem & laborem se alibi cum fructu servavit: fortis etenim praeliator Dei teneri intra claustra noluit, certaminis campum quæsit.

Multorum auctoritatibus apparet, quando viventibus Episcopis ab ipsorum substitutione, & quando non.

QVÆSTIO II.

Quod autem iste valetudine recepta suam possit reparare caudam, nulla auctoritate rationem habetur. Celebrationem vero sacrificiorum, si c. infronitatis causa dimiserit, valetudine recuperata exequi non prohibetur.

C. I. De quodam Presbytero, qui sadio morbo laborabat.

Unde Alexander secundus scribit Gebonardo Vivariensi d. Archiepiscopo.

In tuis literis continetur sic. Hic clericus ordinem habet Presbyterii: sed quia caduco morbo laborat, & ipsi in presentiarum hoc agnovimus, non ausi fuimus concedere sibi, ut offerret, vel Missam celebraret. Quia vero languor in culpa non est, super hac re auctoritatis nostræ decreto consulendo delibera vimus. Consulimus itaque, ut si frequenter hoc morbo tangitur, ab oblatione, & Missarum celebratione modis omnibus prohibeatur. Indecens enim est, & periculosum, ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat. Si verò Dei misericordia convalescit (quandoquidem non culpa, sed infirmitas est in causa) eum sacrificare jam non interdiximus.

C. II. De Aregimine suspendente ecclesiam, qui in terram frequentat eliditur.

Item Gelasius Papa Rustico & Fortunato Episcopis.

Nuper Foropopulensis f. ecclesie clerici, una cum Sabino Episcopo, & Pelagio, & laicis propria suggestione referarunt, præfulem suum gravi quadam necessitate vexari, cujus eum dicerent ineuritione frequenter vitium. Quod ne scandalum fidelibus videretur ingerere, & ecclesiam Dei ubique positam hac offensione turbare, præcipue, cum eodem ipso volente huc se perrexisse firmarent, ad dilectionem vestram scripta diximus, ut ecclesie, cujus rector tali casu tenetur astrictus, visitationem congruam reddatis. Verùm, quia nunc idem ipse venit huc pontifex, falsaque omnia de se jactata, disseminat, sub divini contemplatione iudicii, vestraque conscientie, exilimationisque respectu, rerum fide solertissime perquisita, si aliquando scilicet, vel in domo, vel in processione, vel in alio quocunque loco probatur repente collapsus, vocesque dedisse confusas, & spumas ore jactasse, quanta fieri potest examinatione queratur. Quod tamen, si non possit aliquorum factum testificationem firmari, si non nunquam contigisse dicatur, non putandum est posse sufficere, sed certum, manifestumque documentum, quia de tanta re non segnius agendum est. Faciarem tua dilectio, frater Rustice, sui moris, & aptam magno pontifici, ut eum triginta diebus tecum esse constituas, eumque caribus indifferenter uti necessaria probatione compellas.

¶ Triginta diebus in duobus vetustis codicibus legitur, octuaginta.

a al. unquam. b q. gravis labore ad laborem. c orig. e al. quous. d al. Viemensi. e luo p. 6. c. 407. f al. Foropopulensis.

CAUSA VIII.

Vidam Episcopus agens in extremis, sibi ex testamento instituit: unde sacrum eorum patrocinio in eundem episcopatum post electionem pro idoneitate ecclesie iuramentum præbuit: accusatur de simonia, quam minus ab obsequio præstiterit: ante tempus sacrorum sus derelinquitur: sine literis Apostolicis a ad suam revertitur Episcopos.

- 1. Hic primum queritur, an liceat Episcopo sibi successorem constituere.
2. Secundo, an amicorum patrocinio in electione debeat esse lesere.
3. Tertio, an sit habendus simoniacus, qui post electionem modo iuramentum canonicè præstat.
4. Quarto, an liceat clericus ante sententiam tempus ab Episcopo discedere.
5. Quinto, an sine literis Apostolicis debeat rēdēre ad ecclesiam.

QVÆSTIO I.

Quod autem Episcopo successorem sibi instituit, non ex verbis Zacharie c. Papa conjicitur, sed a Gregorio Archiepiscopo permisso: ad iuramentum sibi præstitum, qui ei defuncto in plenitudinem potestatis successit. Ex verbis Symmachi Papa dicitur: [Si d. transiit, quousque venerit, ut de sua electione successorem non possit ante d. re, & c.] apparet, quod Episcopi successores sibi institui possunt, sicut exemplo B. Petri illud iuris præbuit, qui hunc in mentem sibi successorem instituit.

C. I. De quodam Petro Linum & Cletum adiutores sibi instituit, sed Clementem successorem.

Unde Ioannes tertius scribit Episcopo Germanico Gallicis, epistola xvi. c. 2.

¶ Petrus princeps Apostolorum adiutores sibi instituit, aut solvendi, aut ligandi eis normam tradidit, successori suo sancto Clementi: qui sedem Apostolicam post eum, & potestatem pontificalem, tradente sibi Petro, tenere promeruit. Linus vero & Cletus ministrabant exteriora: principes autem Apostolorum in verbo & orationi insiltebat.

C. II. PALŒA.

Vnde ipse Clemens in epistola f. ad Luciam thesaurarium missa, inter cetera scribit, quod Petrus ad hunc in Clementem in Episcopum elegit.

¶ Simon Petrus in ipsis diebus, quibus vixit, in presentia, apprehensa manu mea repente confusus, auribus totius ecclesie, hæc protulit verba: * Clementem hunc Episcopum vobis ordino, cui soli mox prædicationis & doctrinæ cathedram trado: quem præ caritate perus sum Deum colentem, homines diligentem, iustum, discendi studii deditum, sobrium, benignum, patientem, & scientem ferre nonnullorum, etiam ex his, qui in verbo Dei influuntur, injurias.

Sed in Antiocheno concilio hæc eadem sibi prædicationis, in quo c. 23, sic statutum legitur.

C. III. De Episcopo successore suo constituto non licet.

¶ Episcopo non licere pro se alterum successorem sibi constituere, licet ad exitum vite perveniat.

a al. Apostolici. b al. Apostolici. c Sup. 4. p. ista. d Distinct. 79. f transitus. e An. l. 1. cap. 21. Poly. l. 1. tit. 1. f An. l. 1. c. 2. Clementis epist. 1. * Constituitur h. a. ad verba. g Poly. l. 2. tit. 7. An. l. 6. c. 7. Bar. 2. l. 1. cap. 21. Poly. l. 1. cap. 302.

Quod si tale aliquid factum fuerit, irritum sit huiusmodi constitutum. Servetur autem jus ecclesiasticum, id est continens, non oportere aliter fieri, nisi cum synodo, & iudicio Episcoporum, qui post obitum quiescentis potestatem habent, eum, qui dignus extiterit promovere.

C. VIII. *¶* Episcoporum In codicibus Græciani etiam manifestè scriptis sivebatur, & electionem clericorum: quæ sunt expuncta, quia neq; in originali, neq; apud ceteros collectores legitur.

C. IV. *¶* De eodem.

Item ex concilio Martini Papæ 4. c. 2.

Episcopo non liceat ante finem vite alium in loco suo constituere successorem. Si quis autem hoc usurpare tentaverit, talis constitutio irrita erit. Non ergo aliter fieri oportet, nisi cum consilio, & iudicio Episcoporum, qui post exitum prædecessoris potestatem habent dignam eligent.

C. V. *¶* De eodem.

Item Hilarius Papa in Synodo Romana c. 6. 5.

Perique sacerdotes, in mortis confinio constituti, in locum suum feruntur alios designatis nominibus subrogare: ut scilicet non legitima expectetur electio, sed defuncti gratificatio pro populi habeatur assensu. Quod, quam grave sit, statim. Atq; ideo si placeat, etiam hanc electionem generaliter de ecclesiis auferamus: ne, quod turpe dictum est, homini quisquam putet debere, quod Dei est. Ab universis acclamatum est: Hæc præsumptio nunquam fiat. Quæ Dei sunt, ab homine dari non possunt.

C. VI. *¶* De eodem. *Item Hieronymus ad Titum d. c. 1.*

Item Hieronymus ad Titum d. c. 1.

Moyses amicus Dei, cui e facie ad faciem Deus locutus est, ponit utique successores principatus filios suos facere, & posteris propriam relinquere dignitatem: sed extraneus de alia tribu eligitur Iesus: ut sciremus principatum in populos non sanguini deferendum esse, sed vite. At nunc cernimus plures hanc rem beneficium facere, ut non quarant eos in ecclesia erigere columnas, quos plus cognoscant ecclesia prodesse: sed quos, vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequii delinuti, vel pro quibus majorum quisquam rogaverit, & (ut deteriora taceam) qui ut clerici herent, numeribus impetrant.

C. VII. *¶* De eodem.

Item Innocentius Papa II. in concilio Romano, c. 16.

Apostolica auctoritate prohibemus, ne quis ecclesiis, & præbendis, præpouituræ, capellanias, & aliqua ecclesiastica officia hereditario iure valeat vindicare, aut expostulare præsumat. Quod si quis improbus aut ambitionis reus attentare præsumperit, debita poena multabitur, & postulatibus carebit.

Item Innocentius Papa II. in concilio Romano, c. 16. **H**æc omnia auctoritatibus, prohibentur Episcopi successores sibi instituire. Sed aliud est de sui successoribus, cum fratribus delincent, aliud est ex testamento, tanquam sue dignitatis heredem sibi querere. Aliud fieri permittitur: hoc autem peritus prohibetur. Aliud autem beati Petri, Apostoli ad illud valet in argumentum assumi, quæ tales sibi substituit, qualem sibi successorem beatus Petrus quaesivit. Verum, quia essent non sicut, sed sanguini corpus deferri, atq; ad Episcopatum tales quos sibi successores querere caperit, qui vel ad ipsi populo, vel à plebe docendi inveniuntur: idcirco sacris canonibus statutum est, ne qui sequar sibi sui officii querat successor: sed populi.

*Item in capitulis Martini Bracarensis, cap. 8. b. Burch. l. 7. c. 157. Ivo p. 1. c. 203. c. 119, ex concilio Spalensi. * Polyb. lib. 2. tit. 11. Anst. l. 6. c. 56. Ivo p. 1. c. 104. d. In omnino, ad ea verba. ¶ Constituta per civitates presbyteri. e. Exod. 33. Numer. 27. f. Rom. l. 6. c. 22. g. al. capellum.*

electione quaratur, qui eorum utilitati digne deserviat, qui illorum utilitatem, non sua lucra quarat, qui Christo semen velut suscitare, non sibi divitias congregare. Quod qui facere contempserit, iure ab ecclesia repudiatur.

C. VIII. *¶* Qui sibi, & ecclesia prodest, utroque pede calcatus intelligitur.

Unde Augustinus contra Faustum Manichæum lib. 32. cap. 10.

Olim iustus est frater pramortui fratris uxorem ducere, ut non sibi, sed illi sobolem suscitaret, ejusque vocaret nomine, quod inde nasceretur. Quod si recusaret, discalceatus uno pede conspui solebat in faciem. Nunc Evangelii quisque prædicator ita debet in ecclesia laborare, ut defuncto fratri, id est, Christo suscitaret semen, qui pro nobis mortuus est: & quod suscitatum fuerit, eius nomen accipiat. At verò qui electus ab ecclesia ministerium Evangelizandi renuerit, ab ecclesia ipsa merito, digneq; contemnitur. Qui enim & sibi prodest, & ecclesie, bene intelligitur utroque pede calcatus. Unde illud [Quam speciosus h. pedes Evangelizantium pacem, Evangelizantium bona.] Qui autem curam lucrandorum refugit aliorum, discalceati illius non figuratum significabit, sed in se impletum portabit opprobrium.

¶ Hic verba beati Augustini, & in summam redacta, & interduo mutata sunt, quod alius etiam loci est adnotatum.

C. IX. *¶* Locis regimini sicut desiderantibus est negandus, ita fugientibus est ostendendus.

Item Gregorius Papa in regello, lib. 6. epist. 3. sive capite 169. Cyraco Episcopo.

In scripturis de vestris vos magnopere requiemus, quæ narratis: sed per hoc ad pastorem sollicitudinem vos congruè venisse ostenditis: quia, sicut locus regimini desiderantibus negandus est, ita fugientibus offerendus. ¶ Et sicut scriptum est, [Nec quilibet sibi sumit honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron:] & rursus idem prædicator egregius dicit. [Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit:] & pastori sanctæ ecclesiæ dicitur [Simon Ioannis amas me? Pascere oves meas:] ex quibus verbis colligitur, quia si is, qui valet, omnipotentis Dei oves renuit pascere, ostendit se pastorem summum minimè amare. Si enim unigenitus patris pro explenda utilitate omnium de secreto patris egressus est ad publicum nostrum, nos quid dicturi sumus, si secretum nostrum præponimus utilitati proximorum? ¶ Quæ itaque nobis ex corde appenda est, & tamen pro multorum luero aliquando postponenda. Nam, sicut toto desiderio debemus occupationem fugere; ita, si delit, qui prædicat, occupationis onus libenti necesse est humero h. subire. Quod ex duorum Prophetarum opere docemur, quorum unus prædicationis officium vitare conatus est, & alter appetit. Nam mittenti se Domino Hieremias respondit, dicens. [Aha, Domine Deus nescio loqui, quia puer ego sum.] Et cum omnipotens Deus personam ad prædicandum quæreret, dicens. [Quem mittam, & quis ibit nobis?] ultro se obtulit Elsas, & dicens. [Ecce ego: mitte me.] Et ab utroque exterioris diversa vox prodiit, sed non à diverso dilectionis fonte manavit. Duo quippe sunt præcepta charita-

a. Deuter. 27. b. Esai. 52. Rom. 10. c. Ivo p. 1. c. 210. d. al. scriptu. e. Heb. 3. Numer. 25. f. 2. Cor. 5. g. Iona 21. h. al. numer. 5. Hier. 1. k. Esai. 66.

tis, Dei videlicet amor, & proximi. Per activam igitur vitam prodesse proximis cupiens Esaias, officium praedicationis appetit. Per contemplativam vero Hieremias amori conditoris sui sedulo inhaere & desiderans, ne nitri ad praedicandum debeat contradicere. Quod ergo laudabiliter unus appetit, hoc laudabiliter alter expavit: iste, ne tacita contemplationis lucra loquendo perderet: sed hoc in utrisque est subtiliter intueendum, quia & is, qui recusat, plene non resistit; & is, qui mitti voluit, ante se per altaris calculum purgatum vidit: ne aut non purgatus adire quisquam sacra ministrare audeat, aut quem superna gratia elegit, sub humilitate specie superbe contradicat.

C. X. ¶ *Locus desolationis in voto, dignitatis semper sit in necessitate.*

Idem in *Moralibus*, lib. 27. c. 12. ad c. 22. *Job.*
 Sciendum summopere est, quod obedientia aliquando, si de suo aliquid habeat, nulla est: aliquando autem, si de suo aliquid non habuerit, minima. Nam cum huius mundi successus praecipitur, cum locus superior imperatur, is, qui ad percipiendam hanc obedientiam sibi virtutem evacuat, si ad hanc etiam ex proprio desiderio anhelat. Neque enim se sub obedientia dirigit, qui ad accipiendam huius vitae prospera libidini propriae ambitionis servit. Aulus, cum mundi despectus praecipitur, cum probra adipisci, & contumeliae jubentur, nisi ex seipso animus hanc apparat, obedientia sibi meritum minuit: quia ad ea, quae in hac vita despecta sunt, invitus, nolensque descendit. Et patet superius a. ¶ Obedientia b quippe vicinis iure praepositur: quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria maneat. Tanto igitur quisque Deum citius placat, quanto ante eius oculos repressa arbitrii sui superbia, gladio praepcepti se immolat. Quo contra, ariolandi peccatum inobedientia dicitur, ut quanta sit virtus obedientiae demonstraretur. Ex adverso igitur melius videtur, quod de eius laude sentiantur. Si enim, [Quasi ariolandi peccatum est repugnare, & quasi scelus idololatriae, nolite acquiescere,] sola est, quae fidei meritum possidet, obedientia a sine qua quisque infidelis esse convincitur, etiam si fidelis esse videatur.

C. XI. ¶ *Qui praeside, & non prodesse desiderat, episcopari non debet.*

Idem Augustinus lib. 19. de civit. Dei, c. 19.

¶ *Vi & Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.*
 Exponere voluit, quid sit Episcopatus: quia nomen est operis, non honoris. Graecum est enim, atque inde & idem vocabulum, quod ille, qui praeficitur, eis, quibus praeficitur, superintendit, curam eorum scilicet gerens, in quibus, super; *epi* *topos* vero intentio est. Ergo Episcopos i, si velimus, latine superintendentes possumus dicere: ut intelligat non se esse Episcopum, qui praeside dilexerit, non prodesse. Itaque a studio cognoscenda veritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet orium. Locus vero superior, sine quo regi populus non potest, etiam ita teneatur, atque administratur, ut deceat, tamen non deceat appetitur. Quamobrem otium sanctum quaerit charitas veritatis: negotium iustum suscipit necessitas charitatis: quam sarcinam si nullus imponit, percipiendam atque intueendam vacandum est veritati: si autem imponitur, suscipienda est propter charitatis necessitatem: sed nec sic omnimodo veritatis delectatio descendenda est, ne subtrahatur illa suavitas, & opprimatur 2 justa necessitas.

¶ *¶ Episcopos] Apud sanctum Augustinum, & Anselmum legitur, episcopos, si velimus, latine superintendere possumus dicere.*

a C. 12. b 1. Reg. 11. c *Ibidem*. d *Ibidem* ab orig. e *Anselm.* l. 6. c. 28. 1. Tim. 3.

2 ¶ *Opprimatur] in originali est, & opprimat dicitur cessitas: sed ob glossam non est emendatum.*

C. XII. ¶ *Pro ingenio discentium doctores, videtur verba doctrinae.*
 Item Petrus a.

3 ¶ *Portet eum, qui docet & instruit animas, esse talem, ut pro ingenio discentium sententiam possit aptare, & verbi ordinem pro audientium capacitate dirigere. Debet ergo ipse praecipue appetere esse eruditus & doctus, irreprehensibilis, maturus, providus b: sicut ipse probastis c. fore hunc Clementem, post me.*

C. XIII. ¶ *Qui omnibus praesit, singulos relevare contendat.*
 Item eisdem d.

Clemens, tanquam qui omnibus praesit, te novit, singulos, prout poteris, juva, & singulos releva, qui & singulorum onus & sollicitudinem portas.

C. XIV. ¶ *Contra Christum faciunt, qui gratia, non merito gradum ecclesiasticum tribuunt.*

Item Hieronymus ad Titum c. 11.

¶ *Vi si vos spernit, me spernit. Ex quo manifestum est eos, qui Apostoli lege contempta, ecclesiasticum gradum non merito voluerint alicui deferre, sed gratia, contra Christum facere, qui qualis in ecclesia constitutus sit, per Apostolum summi in sequentibus executus est.*

C. XV. ¶ *Ad sacerdotium non eligatur, nisi qui ceteris & sanctior, & doctior habeatur.*

Item Hieronymus, g in libro Levitici.

¶ *Leet ergo Dominus de constituendo Principe praeside, & Dominus elegisset, tamen convocavit etiam synagoga. Requiritur enim in ordinando corde & praesentia populi, ut sciant omnes, & ceteri sint, quia qui praestantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, illi eligatur ad sacerdotium, & hoc affante i populo, ut qua postmodum retractio cuiquam, ne quis sanctior residere. Hoc est autem, quod & Apostolus a praepit in ordinatione sacerdotis, dicens. [Oportet unum illum & testimonium habere bonum ab his, qui sunt.] Ego tamen & amplius aliquid video in eo, quod dicit, [quia convocavit Moyses omnem synagoga] & puro, quod convocare synagoga hoc sit, colligere omnes animi, & in unum congregare virtutes: utrum sermo de sacerdotalibus sacramentis habeatur, utrum omnes animi virtutes, & intentae sint, ut nihil in sapientia, nihil scientia, nihil desit industria: sed omnis multitudo sensuum, ad utrum omni congregatae cogitationum: ut quid sit Pontifex, quid officium, quid i indumenta eius, conferens intra sacramentum constituit, possit advertere.*

¶ *In hoc, & duobus sequentibus capitulis, pro Origene dicitur Hieronymus, harum homiliarum interpret. Quod car sit praeside supra dist. 36. c. si quis, est adnotatum.*

C. XVI. ¶ *Populi gubernatio divina electione praestatur.*

Idem in ex libro Numerorum.

¶ *Si ergo tantus ille, ac talis Moyses non permittere iudicio suo de eligendo Principe populi, de constituendo successore, quis erit, qui audeat, vel ex plebe,*

a In epist. Clementis ad Iacobum. b *ai* imperatorem. c *ai* probabitur. d In eadem epist. e In comment. ad ea verba [¶ constitutus per civitates.] f Luc. 10. g Origene homil. 4 ad ca. 8. Levitici. h Levitici. i 1 al. arthura. k 1. Tim. moth. 3. l al. qua. m Origene homil. 22. ad cap. 17. Numerorum permittere.

quæ sepe clamoribus ad gratiam, aut ad pretium fortasse excitatis, moveri solet: vel ex ipsis etiam sacerdotibus, quis erit, qui se idoneum ad hoc iudicet, nisi si cui dicitur, et petenti à Domino revelatur? sicut & Deus dicit ad Moysen b. [Assume ad te ipsum Iesum filium Nave, hominem qui habet Spiritum Dei in semetipso, & impone manus tuas super eum, & statures eum coram Eleazaro sacerdote: & præcepta ei dato in conspectu totius synagoga, & præcipe de ipso coram eis; & dabis claritatem tuam super illum, ut audiât illum filii Israël.] Audis evidenter ordinationem Principis populi tam manifeste descriptam, ut penè expositione non egeat? Nulla hic populi acclamatio, nulla consanguinitatis ratio, nulla propinquitatis habita contemplatio est. Propinquus agrorum & prædiorum relinquitur hereditas. Gubernatio populi illi tradatur, quem Deus elegerit, homini scilicet tali, qui habet, sicut scriptum audistis, in semetipso Spiritum Dei, & præcepta Dei in conspectu eius sunt, & qui Moysi valde notus, & familiaris sit: id est in quo sit claritas legis & scientia, ut possint eum audire filii Israël.

C. XVII. ¶ *Non ex favore, sed ex iudicio debet venire electio.*
Item Gregorius clerico & civibus Neapolitanis, lib. 7. epist. 40.

Nec novum, nec reprehensibile est, in eligendo Episcopo populi se vota in duas partes dividere: sed græve est, quando in huiusmodi causis non ex iudicio, sed ex solo favore venit electio.

C. XVIII. ¶ *Non ex arbitrio Dei aliquando datur Princeps ecclesie.*
Unde Hieronymus d.

Avdacter fortassis aliquid dicimus: tamen quod scriptum est, dicimus. Non semper Princeps populi, & ecclesie iudex per Dei arbitrium datur: sed prout merita nostra depolunt. Si mali sunt actus nostri, & operamur malignum in conspectu Domini, datur nobis Princeps secundum cor nostrum. Et hoc tibi describitur probabo. Audi namq; quod Dominus dixit: [Fecerunt sibi Regem, & non per me: Principem, & non per consilium meum.] Et hoc dictum videtur de Saul illo, quem utiq; ipse Dominus elegerat, & Regem fieri iusserat. Sed quoniam non secundam voluntatem Dei, sed secundam peccatoris populi meritum fuerat electus, negat eum cum sua voluntate vel consilio constitutum. Tale ergo aliquid intelligamus etiam in ecclesiis fieri: quod pro meritis populi, aut in verbo & opere potens à Deo tribuitur rectos ecclesie: aut si malignum faciat populus in conspectu Domini, talis ecclesie iudex datur, hab quo famem g. & sitim populus patiat: non famem panis, neque sitim à aqua, sed famem audiendi verbum Domini.

C. XIX. ¶ *Non sunt filii, sed mercenarii qui honorem ab hominibus appetunt.*
Item Augustinus tractatu 46. ad c. 101. Item.

Sunt h in ecclesia quidam præpositi, de quibus Paulus Apostolus dicit [sua] quærentes, non quæ lesu-

a ad augustinum, aut pretio fortasse excitata. b Numer. 27. c Anst. l. 6. c. 5. Poly. l. 2. tit. 1. Sup. si ergo. d Origenes hom. 4. in lib. Iudicum, & glossa ordin. ad cap. 4. Iudic. e alii populo. f Q. 1. g Amos. l. Anst. l. 7. c. 46. i Phil. 2.

Christi] Quæd est [sua] quærentes? non Christum gratia diligentes, non Deum propter Deum quærentes, temporalia commoda sectantes, lucris inhiantes, honores ab hominibus appetentes. Hæc quando amantur à præposito, & propter hæc servitur Deo, quisquis talis est, mercenarius est, & inter filios se non computat.

Non ergo qui proficiuntur, semper ceteris meliores intelliguntur.

C. XX. ¶ *Ex electione non proficiuntur Episcopi, sed comprobantur.*
Unde Hieronymus ad Titum 2. c. 1.

Illud inferendum est ad verum eos, qui de Episcopatu intumescunt, & putant se non dispensationem Christi, sed imperium consecutos: quia non statim omnibus his meliores sint, quicumque Episcopi non fuerint ordinati, & ex eo, quod ipsi electi sunt, se magis existiment comprobatos: sed intelligant propterea b quosdam à sacerdotio remotos, quia eos vitia liberorum impediunt: si autem peccata filiorum iustum ab Episcopatu prohibent, quanto magis unusquisque se considerans, & sciens, quia potentes potenter tormenta patientur, retrahet se ab hoc, non tam honore, quam onere, & aliorum locum, qui magis digni sunt, non ambiet occupare?

C. XXI. ¶ *Pro gradu suo officii quemq; meliorem esse oportet.*
Item eisdem ad Titum c. 3.

Qualis enim edificatio erit discipuli, si se intelligat magistro esse majorem? Unde non solum Episcopi, Presbyteri, & Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui præsentent, conversatione, sermone, & scientia præcedant, verum etiam & inferior gradus, exorcista, lectores, aditi, acolythi i, & omnes omnino, qui domui Dei servant: Quia vehementer ecclesiam Christi destruit, meliores laicos esse, quam clericos.

C. XXII. ¶ *Topulus iudicabit Episcopum sua officia non agentem.*
Item ad Titum d. cap. 1.

Veror, ne quomodo Regina e Austri, veniens à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, iudicatura est homines temporis sui, & viri Ninivæ acta poenitentia ad prædicationem Ionæ condemnabunt eos, qui majorem Ionæ Salvatorem audire contempserunt, sic plurimi in populis Episcopos iudicent, subtrahentes se ab ecclesiastico gradu, & ea quæ Episcopo non conveniunt exercentes.

C. XXIII. ¶ *Qui clericos suos non corrigit, populum corrigere non valet.*
Item Ambrosius in increpatione ad populum, serm. 32.

Quid autem ego vos arguo, cum possitis me uno sermone convincere? convincor enim, cum in hac parte clericos vobis magis video negligentes. Quomodo enim possim corrigere filios, cum fratres emendare non possim? aut quæ fiducia succenscam laicis, cum à confortibus pudoris verecundia conticescam? Ego autem, fratres, non de omnibus loquor: sunt certe quidam devoti, sunt & alii negligentes. Ego neminem nomine conscientia sua unumquemq; conveniat.

C. XXIV. ¶ *Episcopo ad salutem non sufficit moribus & vita populo adæquari.*
Item Beda super Mattheum ff.

a In coram. ad eum locum, [Si quis est sine crimine.] b Sap. 6. c In comm. ad locum, [Nemo te contemnat.] d In comm. ad eam verba, [Sed hospitaliter.] e Matth. 12. f Simile quiddam dicitur operi imperfecti, in Matth. hom. 40.

Nec sufficere nobis ad salutem arbitremur, si turbis
negligentium, vel quorumlibet indoctorum, fide vel
adibus adaequemus, quibus sacris literis unica est cre-
dendi patiter & vivendi regula & praescripta.

*Ne ergo (ut supra dictum est) tales sui officii successores aliquis
sibi quareat, probentur Episcopi alteram pro se successorem sibi sta-
tuere, ac designati omnibus in locum suum subrogare.*

QVÆSTIO II.

Quod autem amicorum patrocinia in aliquorum electione
convalescere non debeant, auctoritate beati Gregorii Pa-
pae probatur, qui in secundo libro Regesti, indit. ii. ep. 22.
suo cap. or. scribit Antonio Subdiacono dicens.

C. I. ¶ In electione Episcopi non numerum dato,
nec aliquorum patrocinia con-
fiscant.

Illud b quidem pra omnibus tibi cura sit, ut in hac e-
lectione nec datio quibusvisque modis interveniat
patriorum, nec quarumlibet personarum patrocinia
convalescant. Nam si quorundam patrocinio fuerit
quisquam electus, voluntatibus eorum, cum fuerit or-
dinatus, obedire, reverentia exigente, compellitur: si quod
fit, ut & res illius mirantur ecclesia, & ordo ecclesiasti-
cus non servetur. Talem ergo, te admonente, personam
debeat sibi eligere, qua nullus incongruus voluntati de-
serviat, sed vita ac moribus decorata, tanto ordine di-
gna valeat inventiri.

C. II. ¶ In electione antistitis communi utilitati,
non suo lucro quisq; prospiciat.

*Idem ad clerum Mediolanensem, lib. 2. indit. 31.
epist. 29. seu c. 62.*

Dilectissimi e filii, officii nostri censura communiti
suademus, ut in hac suscipiendi antistitis causa nul-
lus vestrum, neglecta utilitate communi, suo lucro pro-
spiciat: ne, si quisquam propria commode appetit, fri-
vola astringente fallatur, quia nec libero iudicio pra-
ferendam sibi personam examinat mens, quam cupi-
ditas ligat. Pensantes igitur, quae cunctis expediunt, ei
quem vobis divina gratia praetulerit, integritam sem-
per in omnibus obedientiam praebeo. Iudicari nam-
que a vobis ultra non debet semel praeratus: sed tanto
nunc subtiliter iudicandus est, quanto postmodum iudi-
candus non est.

QVÆSTIO III.

Quod autem simoniacus habendus non sit, qui post electio-
nem pro indempnitate ecclesiae iuramentum praestitit facile
probatur. Aliud est enim ante electionem iuramentum
facere, vel se saluturum pacisci, ad hoc ut eligatur: aliud est, nullo
precedente conventionem post electionem huiusmodi iuramentum
offerre. Illud ab officio tanquam minus impensum deiecit: hoc au-
tem committendo nullum impedimentum generat.

De priori casu scribit Pelagius Papa clero Catinensi.

C. I. ¶ Qui in Episcopum eligitur, de rebus eccle-
siasticis aliquam securitatem nulli
faciat.

Talia d quidem jamdudum ad fratrem & Coepi-
scopum nostrum Eucarpum de visitatione Cari-
nenis ecclesiae scripta direximus, ut in eis iudicium
nostrum potius agnosceret. Veruntamen, quia quos-
dam ibi non sana intentione, sed pravis studiis, dissen-
siones suscitare, vestra etiam relatione cognovimus,
qui scientes se ad Episcopatum nec aetate, nec scientia,
nec virtute meritis, posse perducere, ad hoc tantummodo
inquietate ecclesiam volunt, ut sibi de his, quae ex ipsa

a Sup. Apostolica. b Polyc. l. 3. tit. 3. l. v. p. 5. c. 129. c Polyc.
ibid. l. v. p. 5. c. 130. d Anf. l. 6. c. 40. Polyc. l. 2. tit. 3.

praesumpta sunt, impunitatem futuram promittit Episcopus,
& fiat rapina securitas, Episcopatus ambitio, haec
etiam vos diximus commoneos, ut decretum in Elpidio
Diacono factum, & subscriptum ab omnibus
quos vestra relatio designavit, ad nos eum praedicti
littatoris epistola, & cum eodem Diacono mature sit, pra-
propitiare, perducere. & post pauca. ¶ Cum igitur hoc
filius noster, magnificus vir, Leo prator, venisset, ac
nobis de singulis, quae ibi mora sunt, & quomodo vos
propere totius civitatis in Elpidio Diacono concordaretis.
Unde quia de memorati viri testimonio dubitare non
non possumus, idcirco, sicut dictum est, Elpidium Dia-
conum ad nos facite propere, nec expectetis ulterius,
ut admonitio ad eum nostra debeat destinari. Quae
tamen hoc per vestram dilectionem in praesenti iustissime
specialiter admonemus, ne cui se aliqui dote, vel ali-
tatum esse promittat, sed neque de ecclesiasticis pra-
ritis causis aliquam securitatem cuiquam audeat facere,
sive promittere, aut quasi factus Episcopus ea qua
direpta sunt non repetat, sed apud eos, a quibus dir-
pta sunt, permanere libere patiatur: sciens, quod si
aliquid fecit, vel fecerit, nec a nobis omnino permittere
valere ipsa promissio, & cum iudicii nostri, quod de his
habuimus, damno, pastoralis consecrationis officium
promereri non poterit. De secundo vero casu in isto Pelagii
secundi legitur.

C. II. ¶ Post electionem pro indempnitate
licet electo iuramentum pra-
stare.

Artaldus Arelatenfis i Episcopus, Narbonensis
ecclesiae suffraganeus, Romam consecrandus ad Do-
minum Papam Urbanum venit: suus quippe Archiepiscopus
scopus eum, consecrare volebat, quoniam post electio-
nem suam propter bona ecclesiae conservanda canonice
iuravit. Consecratus itaque est a Domino Papa Urbanus,
ante purgatus huiusmodi iuramento. De iuramento,
quod canonicis nostrae ecclesiae feci post electionem,
nullam conventionem ante, ut eligeret, feci. Narbonensis
vero Archiepiscopus, nullius, praeter id, criminis
causa, consecrationem nostram omnimode, me sciente, neque
mihi criminis conficius sum, propter quod a facta e
unctione repellat.

¶ Arelatenfi In manscriptis etiam sic habetur. Sed
sum est subesse mendum, quia hic Episcopus vocatur suffraganeus
Archiepiscopi Narbonensis: in concilio autem secundo
Arelate refertur ad provinciam Viennensem. Et quoniam
Archiepiscopus Durandi in speculo de auctor. & uso pallii, hoc eum, ut
dat, Arelatensem Archiepiscopum subesse Narbonensi: etiam
Ioannes Andrea in notis ad illum locum expresse scribit, in
tulo non agi de Arelatenfi Archiepiscopo. Et probatur etiam
Electensi, qui verus est suffraganeus Archiepiscopi Narbonensis,
rapie scriptum fuisse, Arelatenfis.

QVÆSTIO IV.

Quod autem clericus ante sententiam tempus ad Episcopum
discedere non liceat, probatur auctoritate Symmachii
Papae, dicens.

¶ Symmachii. ¶ Citatur libellus Eusebii, nomine Sym-
machi Papae, cuius reddita est ratio sup. distict. 31. omnia. & 40.
non nos.

C. I. ¶ Ante tempus sententiae non licet clericis
ab Episcopo suo discedere.

Nonne d directa sunt verba canonum i, [Quoniam
que clericorum ab Episcopo suo ante sententiam
tempus pro dubia suspitione discesserit, manifestata
eum manere censuram?] & infra. [Lex ecclesiastica]

a al. iterari. b Emendatum est hic locus ex Anselmo &
Polycarpo. c al. sacerdotum me repellat. d l. v. p. 4. c. 130. & 341.

pontificem ab aliis accusatum priusquam sub luce obiecta confiteretur, exigat non relinquat.

¶ Canonum. Sic emendatum est ex vetustis codicibus, Eusebio ipso, & Ioviniano prius legentibus, Decreti. Ceterum autem Eusebium voluit canones, qui ante Symmachium de hac re editi erant. Qui vero in glossa citantur, sunt ex epistolis Pontificum Symmacho preteritis. In Cartaginensi quidem concilio inserto in eodem canonem est undecimus canon, qui citatur infra, n. 9. 3. e. si quis Presbyter, & decimus numeratus, sup. 4. 9. 5. e. quisquis Episcoporum, & vigintus quartus citatur ibidem, c. placuit ad quas, & præcipue ad primam videtur spectasse Ennodius.

QVÆSTIO V.

Sine literis Apostolicis a Episcopo accusatus, & a sancta sede vocatus, ad suam non revertatur ecclesiam.

C. I. ¶ A sede Apostolica vocatus Episcopus ad dominum non revertatur, nisi purgatus, & Apostolicis literis instruitus. Unde Sixtus Papa 1. ait epist. 2. c. 3.

Quilibet si fratrum pulsatus, atque ab hac sancta sede vocatus, cum se nobis representaverit, ad ecclesiam tamen non prius revertatur, quam literis Apostolicis, vel formatis pleniter instructus, atque purgatus sit, si fuerit unde: ut postquam domum reveritus fuerit, cognoscant vicini sui, qualiter suam aliorumque causam hic finierit: quatenus eam absque ambiguitate ulla nuntiare, & prædicare omnibus possit. Ab hac enim sancta sede a sanctis Apostolis tueri, defendi, & liberari Episcopi iussi sunt: ut sicut eorum dispositione, ordinante Domino, primitus sunt constituti, sic huius sanctæ sedis (cujus dispositioni eorum causas, & iudicia servaverunt) protectione, futuris temporibus sint ab omnibus pervertitibus semper liberi. Unde culpantur ii; qui aliter circa fratres egerint, quam huius sedis rectoribus placere cognoverint.

CAUSA IX.

Sententia excommunicationis notatus quidam Archiepiscopus, aliquos clericos alterius metropolitani ordinavit: quendam capellanum sui suffraganei, illo inconsulto, deponit, atque alium in loco suo ordinavit.

- 1. Hic primus queritur, an ordinatio, quæ ab excommunicato facta est, aliquo modo possit rati haberi.
- 2. Secundum, an liceat Episcopo, Archiepiscopo, Primati, vel Patri archiepiscopali alteri sine propriis literis ordinare.
- 3. Tertium, an Archiepiscopus clericos suffraganei sui, illo inconsulto, damnare valeat, vel damnatus absolvere.

QVÆSTIO I.

Quæ ordinatio, quæ ab excommunicato celebratur, nullas omnino vires obtinet, atque etiam consecratio appellanda sit, testatur Gregorius lib. 3. epist. 18. dicens:

C. I. ¶ Non potest appellari consecratio, quæ fit ab excommunicato.

Non consecratorum dicere nullo modo possumus, quæ ab excommunicatis hominibus est celebrata.

C. II. PALEA.

Excommunicati illicitè manus imponunt: quia potestatem ordinandi non habent. Vbi autem illicita est manus impositio, vulnus infligitur. Unde reiterari necesse est, quod minime probatur esse collatum.

¶ Hæc sequenti Palea absque a plerisque vetusta exempla.

a. Al. Apostolica. b. Ans. l. 2. c. 8. c. Poly. lib. 2. tit. 37. l. 20. p. 4. c. 74. & p. 6. 134.

ribus: habentur tamen in uno valde emendato, in quo pauca haberi solent. Prior autem hæc videtur esse summa quadam sequenti.

C. III. PALEA.

[Unde Damasus Papa epist. 4. ait.]

Per a illicitam manus impositionem vulneratum, caput illi, qui videbantur aliquid accepisse, habebant: & ubi vulnus infixum est, necesse est medicinam adhibere, qua infixa sanetur macula, id est, reiterari necesse est, quod legitime actum, aut collatum minime probatur, si perfectum esse debet. Nam quomodo honorem possit retinere; qui ab illo accepit, qui potestatem dare legitime non habuit, invenire non possum.

Sed excommunicati hic intelligendi sunt, qui in ipsa sua ordinatione panam excommunicationis contraxerunt, qui nunquam in numero catholicorum fuerunt. Ceterum, qui inter catholicos prius deputati sunt, si postea excommunicationis sententia notati fuerint, ordinatione tamen eorum ab ecclesia misericorditer tolerantur.

C. IV. ¶ Ordinationes ab excommunicato, non simoniace factæ, ex misericordia tolerantur.

Unde Urbanus Papa secundus scribit, dicens.

Ab excommunicatis, quondam tamen Catholicis Episcopis ordinatos, si quidem non simoniace ordines ipsos acceperunt, & si ipsos Episcopos simoniacos non fuisse confiterentur, ad hæc, si eorum religiosior vita, & doctrina prærogativa visa fuerit promereri, penitentia iudicata, quam congruam duxeris, in ipsis, quos acceperunt, ordinibus permanere permittas. Ad superiores autem conscendere non concedimus, nisi necessitas, vel utilitas maxima flagitaverit, & ipsorum sancta conventio promeruerit.

Sed & illud Gregorius d. de nominatum excommunicatis intelligitur: quorum ordinatione sunt irritæ, si eorum damnatio non erat ordinanda incognita.

C. V. ¶ Qui nominatum excommunicati sunt, & qui aliorum sedes invadunt, alios ordinare non possunt.

Unde idem Urbanus ait in synodo Placentina, cap. 9. & sequentibus.

Ordinationes, quæ ab hæreticis nominatum, excommunicatis factæ sunt, & ab eis, qui catholicorum adhuc viventium Episcoporum sedes invaserunt, irritas esse iudicamus: nisi probare valuerint, se cum ordinarentur, eos necesse damnatos. Qui vero ab Episcopis quondam catholicis ordinatis, sed in schismate à Romana ecclesia separatis consecrati sunt, eos nimirum, cum ad ecclesiam unitatem redierint, servatis propriis ordinibus, misericorditer suscipi iubemus: si tamen vita, & scientia eos commendat. An modo vero, quicumque à prædictis schismaticis, sanctæque Romanæ ecclesiæ adversariis se ordinari permiserit, nullatenus hæc venia dignus habeatur. Quamvis hæc autem misericordie intuitu, magnaque necessitate cogente, hæc in factis ordinibus dispensationem constituerimus: nullum tamen præiudicium sacris canonibus fieri volumus: sed obtineant proprium robur, & cessante necessitate, illud quoque cesset, quod pro necessitate factum est. Vbi enim multorum strages faceret, ibi subtrahendum est aliquid severitati, ut non addatur amplius charitati.

¶ Ut addatur, &c. Hæc sunt addita ex concilio ipso, Eloquentius quodam, nisi à catholicis facta fuerit, irrita esse probatur.

a. Sup. l. 7. 7. per illicitam. b. sup. ead. nos consecrationem. c. Ans. l. 12. c. 74. l. 20. p. 6. c. 206. d. sup. ead. nos consecrationem. e. Poly. l. 7. tit. 37. c. 74. & l. 2. tit. 37. c. 9. & 10. f. Cl. 11. g. Cl. 12. h. Cl. 15.